

„Fram, fram! Kristmænd,
Korsmænd, Kongsmænd!“

St. Olaf.

„Ret og Sandhed.“

Katholsk Tidende.

Dette blad udkommer hver søndag og betales med 1 krone pr. kvartal (porto iberegnet). Abonnement modtages i Norge, Sverige, Danmark og Tyskland paa alle postkontorer, men for Kristianas og for andre end forannævnte landes vedkommende i St. Olavs Trykkeri, Akersveien nr. 4, Kristiania. — Bekjendtgjørelser betales med 10 øre pr. petiline.

Vore ærede abonnenter i Norge udenfor Kristiania, i Sverige og Danmark, Tyskland, Østerrige og Luxemburg bedes fornye sit abonnement igjennem posten snarest. Abonnenterne i Kristiania og i andre lande end de ovennævnte, der ikke afbestiller det inden den 1ste juli, betragtes fremdeles som abonnenter.

Politisk oversigt.

Den tyske rigsregjering forlanger en bevilgning paa 20 mill. mark til at bygge strategiske jernbaner for og 20 mill. til forhøielse af embedsmændenes lønning. Selv bortset fra indførelse af den almindelige vernepligt har riget den deilige udsigt til i den nærmeste fremtid at faa sine aarlige udgifter forøgede med 60 millioner. Naar nu ovenikjøbet alle mænd skal puttes i trøien, hvem skal saa bringe pengene dertil tilveie? Kvindelige forsvarsforeninger vel sagtens. — Man har lige nu aabnet baner til krigsbrug i Syd-tyskland, hvorved troppeførsel fra Baiern, Würtemberg og Baden til den tysk-franske grænse gjøres uafhængig af en afsperring af veien gjennem Schweiz. — Det forlyder, at keiserens besøg ved det danske hof paa gjenreisen til Norge skal benyttes til at deklare forlovelse mellem kronprins Kristian og keiser Wilhelms yngste søster Margaretha. Dette er noksaa sandsynligt. Det har hedet, at hun skulde knyttes til det russiske keiserhus; men dette lød lidet troværdigt, da en forstaaelse mellem Tyskland og Rusland dog neppe kommer istand uden paa valpladsen. Saa blev der sagt, at hun skulde have Luxemburgs tronarving; men dette storhertugdømme er neutralt og uden hær eller flaade, saa det er uden synderlig betydning for Tyskland at knytte det til sig. Danmark derimod er dels for Slesvigs skyld Tysklands uforsonede fiende, og dels er det ved sit kongehus's familiebaand ligesom ogsaa ved den sympathi, der ved czarparrets folkelige optræden i Danmark er vakt for det, en torn i øiet paa tyskerne, der maa belave sig paa krig med Rusland. Da landet tillige raader over en flink hær og flaade og har en for krigs tilfælde vigtig geografisk beliggenhed, saa ligger det nær for tysk politik at knytte det til sig ved at lade en draabe af sin glorie i form af et keiserbesøg og en prinsesse falde ned paa det lille land, der antagelig vil føle sig svært smigret over at blive svoger til en keiser af Tyskland, Europas behersker.

Den preussiske landdag har forkastet regjeringens forslag til lov angaaende de den katholske kirke forholdte penge, der tilkommer kirken, men af hvilke regjeringen kun vilde betale renterne og det vel at merke ikke for de aar, staten har nydt godt af pengene, ligesom den vilde ordne renternes udbetaling saaledes, at den kunde øve et bestandigt tryk paa kirkens frihed. Derfor har ogsaa katolikkerne stemt mod forslaget.

Østerriges udenrigsminister har for delegationsudvalget rost Bulgarien, betegnet forholdet til Rumænien som godt, derimod forholdet til Serbien som mindre lovende, grundet paa den tiltagende radikale strømning i dette land. Serbien har beklaget sig over denne udtalelse og forsikret om sit venskab.

Den franske præsident har løsladt endel folk, der havde forsyndet sig under strikerne. Aarsagen til amnestien var væsentlig de radikales misnøie med, at han havde sluppet hertugen af Orleans løs. Denne har besøgt kongen af Belgien i Brüssel og er derefter reist til London.

Til det belgiske deputeretkammer blev der foretaget nye valg itirsdays. Iforveien havde katolikkerne en sterk majoritet, og til de liberales fortvilelse mindskedes den ikke ved valgene. Da der maatte finde nogle omvalg sted, kan vi endnu ikke give det endelige udfald af valget. — Kamrene har bevilget 30,000 francs til en ny Kongo-ekspedition under kaptein Dekports ledelse.

Det engelske overhus har i overensstemmelse med regjeringen forkastet et forslag om kvindernes valgbarhed til grevskabsraadene. — Stanley gjør i sine foredrag idelige udfald mod Emin og tyskerne, saa regjeringen har maattet erklære nogle af hans udtalelser og beretninger for urigtige.

Den italienske kronprins, som foretager en uddannelsesreise i Asien og Europa er fra Petersborg indtruffet i Berlin og festlig modtaget.

Portugal vil bygge sig en 175 kilometer lang jernbane fra Mossamedes i Vestafrika til Schella-høilandet. Efterretningen er fra engelsk kilde.

I **Sudan** synes mahdiens vælde at synge paa sit sidste vers.

De forenede staters repræsentanthus har stillet sig uvenlig overfor den masse-sølvmyntning, som indfyldelsesrige spekulanter ønsker gjort til lov. — Det truer med en almindelig opstand blandt indianerne, som bliver berøvet sine landstrækninger og ofte lider stor nød.

Gudstjenesten i st. Olafs kirke i Kristiania.

Søndag den 15de juni: Kl. 8 stille messe med homili. — Kl. 10 høimesse med prædiken. — Kl. 5 andagt med katekese.

Fælleskommunion for Maria-foreningen.

Ugekalender.

Søndag den 15de. 3dje søndag efter pinse (Epist.: I Pet. 5, 6—11: evang.: Luk. 15, 1—10). Johannes af st. Facundo, augustiner munk. — Mandag. Vorfrue, de kristnes hjælp. — Tirsdag og onsdag. Dage i Jesu hjertesfests oktav. — Torsdag. Juliana Falconieri. — Fredag. Oktav til Jesu hjertesfest. — Lørdag. Aloysius af Gonzaga.

Søndag den 22de. 4de søndag efter pinse.

Jesu hjertesfest.

Fra tid til anden sker det, at ligesom en straalet fra himlen falder paa en herlig del af Guds naadesverker og hviler paa det, saa resten næsten synes at træde i skygge. medens hovedsagelig det beskjæftiger de kristnes hjerter; saa levende og sterkt bringer det himmelske lys det til at træde pludselig i forgrunden. Da udtænkes der nye maader at ære det paa, broderskaber stiftes, man reiser andre og kirker, punktet gjøres til gjenstand for skrift og forskninger eller yder et nyt stof til kunstnerisk behandling. Det er kirken, som ytrer sit liv ved, medens kjernen — troslæren — bliver uforanderlig, at avle nye fromhedsøvelser alt efter de troendes tarv og tidernes uens krav.

En saadan andagtsøvelse eller devotion er den til Jesu hl. hjerte — en andagt, der fra middelalderens dage udfoldede sig i kirken, til den for godt 100 aar siden blev officielt godkendt af kirkens overhoved. Længe havde man tøvet hermed. Det er nemlig kirkens skik altid at optræde med største varsomhed ligeoverfor ny opdukkende ting, og ledsages disse af aabenbaringer og jertegn, bliver den des mere tilbageholdende. Fra oven, fra kirkens læremyndighed udgaar læren i form af trossætninger; under form af devotioner derimod fra neden. Men ved hin fremgangsmaade vindes sikkerheden for paagjældende sagers egthed, naar endelig en kirkelig godkendelse træder til.

Andagten, vi taler om, bestaar i, at man gjør

Jesu hjerte til særlig gjenstand for tilbedelse. Dels er det jo sindbilledet paa Frelserens uendelige kjærlighed; dels er det det forbillede, som ræktes os ved ordene: „Lær af mig; thi jeg er sagtmødig og ydmyg af hjertet!“ dels endelig er det selve det kjødelige hjerte, det menneskelige livs midtpunkt, som hyldes, og deri tilbedes hele Gudmennesket, tilbedes det evige, mandvordne Ord.

De to første punkter volder ingen vanskelighed, hvorimod ikke alle mener at kunne være med til at tilbede Jesu hjerte som saadant. Hvad kirken billigede, har intet fornuftstridigt ved sig. Det er nemlig en katholsk trossætning, at Kristi manddom er saaledes hypostatisk forenet med hans guddom, at de udgjør én person, og at som følge heraf hvert knæ skal bøie sig for den menneskelige af Ordet paatagne natur ligesom for det evige Ord. Kun den forskjel er der, at den guddommelige natur i Kristus tilbedes for sin egen skyld, og derfor ogsaa selv om den var skilt fra den menneskelige; denne derimod tilbedes blot, fordi den er Ordets og vilde ingen gjenstand være for slig hyldest, ifald den var adskilt fra guddommen — hvad den dog aldrig har været. Tilbeder man altsaa Kristi legeme, da tilbeder man Ordet. Derfor tager den hl. Ambrosius og Augustin ikke i betænkning at sige: „Ingen nyder det kjød, som er givet os til vor frelse, uden først at tilbede det; ikke blot synder vi ikke ved at tilbede det, men vi synder ved ikke at tilbede.“ Og saaledes berettes det, at da apostlerne efter opstandelsen saa Kristus, omfavnede de hans fødder og tilbad Ham (Matth. 28, 9); ligesom det ogsaa heder: „Alle Guds engle skal tilbede den førstefødte, naar han indgaar i jorderige (Hebr. 1, 6)“ : ved hans fødsel i kjødet. Men skal Kristi legeme være gjenstand for slig hyldest, kan ogsaa hver enkelt del af samme være det; følgelig ogsaa hans hjerte.

Lad os altsaa ære vor frelsers hjerte under det tredobbelte synspunkt, idet vi hører og følger vor moder kirkens skønne indbydelse; „Ad mite cor accedite! Gaa til det milde hjerte!“ Thi kirken har ret, naar den synger:

„Quis non amantem redamet?
Quis non redemptus diligat?
Et corde in isto seligat
Acterna tabernacula?“

Det vil sige: „Hvo skulde ei gjenelske den elskende? Hvo skulde ei elske, da han dog er løskjøbt? Og ikke vælge at opslaa sin evige bolig i dette hjerte?“

Protestantismens forhold til religions sandhed og løgn.

Da troen er grundvolden for det evige liv, er det vigtigt for enhver kristen — man kunde endogsaa sige for ethvert fornuftigt menneske — at have den størst mulige vished for de sandheder, som han tror, at Gud har aabenbaret. Tvil om disse gjenstande er ikke blot farlig, fordi den gjør hans haab om evig salighed usikkert, men fordi den endogsaa er uforenelig med en sand gudsfrygt. Naar spørgsmaalet er om evig salighed eller elendighed, kan sjælen ingen sikkerhed finde uden i afgjørende beviser. Omendskjønt troens lys er en hjælp for den menneskelige sjæl, er der intet spørgsmaal om — uden hensyn til de grundsandheder, der er bekræftede paa saamange forskjellige maader — at tvil let kan opstaa angaaende de mange underordnede sandheder, som aabenbaringen indeholder. Den guddommelige aabenbarings vidtløftighed, den forskjellige aandretning hos menneskene og den bestandige forandring, som alle meninger er underkastede, giver naturligvis anledning til en mængde spørgsmaal, fremkalder stridigheder og paapeger nødvendigheden af en højeste autoritet, til hvilken de stridende endelig kan appellere. Blandt protestanterne tillader man at tvile om grundsandheder, ja selv om de formelle dogmer, der indeholder en kristens pligter og hans haab om salighed. Saaledes er f. eks. spørgsmaalet, om Jesus Kristus har grundet en synlig kirke, og om denne kirke har ret til at fordrø lydighed af os i de ting, der hører til vor frelse, ifølge mange protestanters mening ikke afgjort. Blandt katolikkerne kan tvil opstaa i anledning af alle dogmer, som den retmæssige autoritet endnu ikke har afgjort. De kan opstaa paa grund af selve aabenbaringens natur. Ethvert dogma er ikke blevet udtalt i en klar og bestemt form; mange af dem maa udledes af religionens historie og viser sig for os under mange forskjellige skikkelser. Nogle er klart og tydelig udtrykte, andre ikke; de første er ofte forklarede ved kjendsgjæringer, de sidste indeholdes i andre udtalelser. For at holde dem ud fra hverandre og opnaa en nøiagtig vished om, hvad de tilsigter, og hvilken gyldighed de har, udfordres en mere end almindelig skarpsindighed og en gennemtrængende forstand, som kun meget faa besidder. Hvad der i disse undersøgelser tildrager sig den enes opmærksomhed, undgaar den andens. Det er følgende naturligt, at der selv imellem katolikker findes forskellige meninger, indtil kirken har afgjort det omtvistede spørgsmaal. Men iblandt protestanterne er tvilen den sædvanlige tilstand; den er deres første skridt, naar de søger sandheden. Enhver god protestant maa — om han da vil handle efter det protestantiske princip: egen søgen, og ikke efter det katholske: underkastelse under en lærende myndighed — begynde sin undersøgelse af religionen med et slags mistillid til de overleverede meninger og en betydelig tillid til sin egen dom. Den frie forsknings princip, der vil tvinge de troende til at undersøge, inden de modtager de aabenbarede sandheder, og den individuelle overbevisnings princip, der tillader dem selv at afgjøre, hvad de vil

tro, maa nødvendigvis give anledning til en uendelig mængde af meninger, saa at almindelige aander gaar under i et hav af tvil og vantro. De hinanden modsigende anskuelser, der er fremsatte af de dygtigste og lærdeste mænd, og stridighederne mellem de forskjellige protestantiske sekter, frembringer en uendelig uvished og tvil blandt disses tilhængere.

Har en oprigtig protestant nogen udvei for disse vanskeligheder? Nei, slet ingen. Det er en af reformationens grundsætninger, at Gud ikke har givet nogen i verden en særlig myndighed til at undersøge religiøse spørgsmaal og afgjøre dem, ikke har indsat nogen dommer til at forklare og anvende sin lov; „presterne“ (lærerne) har ingen myndighed til at gjøre en ende paa stridighederne, og deres mening er ikke mere værd end den uvidende lægmands.

Naar et protestantisk religionssamfund har udtalt, hvad det anser for en afgjørende kjendelse, saa har ikke blot et andet protestantisk religionssamfund, men ethvert enkelt medlem af den sekt, der har udtalt den, fuldkommen ret til paany at undersøge kjendelsen og forkaste den ligesaa afgjørende, som dets foresatte har udtalt sig for den. Tvilen behersker enhver protestantisk afgjørelse; ingen autoritet, ingen kjendsgjærning, ingen ret staar over den; tvilen er herre og enehersker, det endelige resultat af hele den protestantiske lære. Naar en oprigtig protestant opgiver en tvil og antager, hvad hans religionssamfund og dets pastor lærer, erholder han følgelig ingenlunde den vished, som en kristen burde have angaaende den lære, der er nødvendig til hans frelse. Enten han nu antager en trossætning, fordi han ifølge sin fornuft er overbevist derom, eller fordi han vil følge sin prests mening, saa har han i begge tilfælde kun en menneskelig bestemmelse og sin egen feilbare forstand at forlade sig paa. Medens han bekjender sig til denne mening, hyldes en modsat anskuelse ligesaa oprigtig og med ligesaa gode grunde af andre protestanter, der er lærere end han. Og dog kan begge disse modsatte meninger ikke være sande. Ved lidt eftertanke vender tvilen tilbage og forbliver det eneste varige udbytte af hans trosbekjendelse.

Dette er ikke tilfældet med en katolik. Paa grund af kirkens levende og guddommelige autoritet er der iblandt det kristne folk et ufeilbart middel imod enhver tvil. Denne domstol, som Gud selv har indsat, er synlig og vedvarende, den har ret til endelig at afgjøre ethvert spørgsmaal angaaende menneskets salighed, dens myndighed gjælder for ethvert tænkeligt tilfælde og omfatter enhver aandelig trang hos menneskeheden. Jesus Kristus lovede at være med sin kirke indtil verdens ende, og naar kirken har afgjort et punkt, er for en katolik sagen tilende. Kirkens autoritet bliver for ham til Guds autoritet.

Naar kirken erklærer en lære for aabenbaret, er der ingen mulighed for tvil, og naar den erklærer en lære for ikke at være det, er kjendelsen lige ufeilbar. Katoliken kan derfor, ved at adlyde kirkens autoritet, befri sig fra enhver tvil og erholde den fuldstændigste vished om, hvad der er aabenbaret sandhed. Protestanten har derimod intet middel til at komme ud af

den uvished, der plager ham; han er fordømt til at leve og dø med denne vægt paa sin sjæl. Udenfor skriften anerkjender han ingen domstol, der kan afgive en gyldig kjendelse i trossager.

Men det er saa langt fra, at skriften afgjør tvilsomme spørgsmaal, at den netop har været den frugtbarste kilde til stridigheder mellem de saakaldte reformatorer. Naar protestantiske pastorer og synoder afgjør spørgsmaal fra troens og sedernes omraade, da tilraner de sig en myndighed, som intet berettiger dem til; deres dom forbliver stedse en blot menneskelig mening, der kan modsiges og i virkeligheden vil altid blive bestridt. Protestantismen er altsaa fuldstændig ude af stand til at lære sandheden med sikkerhed eller paa en lovlig maade afgjøre et eneste tvilsomt spørgsmaal angaaende samme.

Men hvor kan Jesu Kristi religion være der, hvor man ikke har vished for nogen sandhed, og hvor tvilen bliver en sørgelig nødvendighed?

Det er tydeligt, at ligesom de protestantiske geistlige ikke kan give vished for nogen sandhed, saaledes kan de heller ikke posetivt fordømme nogen vranglære. Sandhed og usandhed, omendskjønt hinanden modsatte, er til hinanden svarende begreber. Den ene af to hinanden modsatte paastande maa være falsk, hvis den anden er sand. Tager vi f. eks. de to sætninger: denne mand er god; denne mand er ikke god — da maa nødvendigvis af disse to paastande den ene være sand og den anden falsk. Men modsætningen til en tvilsom paastand er selv tvilsom; den er hverken afgjort sand eller afgjort falsk. Siger man f. eks.: det er sandsynligt, at dette skib er gaaet under; det er sandsynligt, at dette skib ikke er gaaet under — da kan ingen være sikker paa, at den sidste paastand er urigtig, førend han har faaet afgjørende vished for, at den første er sand. Saaledes ser vi, at i protestantismen er alle aabenbarede sandheder tvilsomme, de er kun problemer, der skal løses; de vildfarelser, der er modsatte disse sandheder, er derfor ikke atgjorte vildfarelser; de er heller ikke andet end problemer, og ingen har ret til at fordømme dem som falske. Naar sandheden er atgjort sikker og bestemt, da er den modsatte vildfarelse det ligeledes. Men tvilene helder ligesaa meget til sandheden som til vildfarelsen — kun med den forskjel, at sandhedens sag altid lider ved den og vildfarelsen vinder; thi sandheden er kun én og vildfarelsen mangfoldig. Naar sandheden erklæres for uvis, ophører den at være til, medens vildfarelsen ved at drages i tvil kun forandrer sin form, men ikke tilintetgjøres. Der er to grunde, hvorfor protestantismen ikke afgjørende kan fordømme nogen vildfarelse; først, fordi den ingen trosregel har, og dernæst, fordi den ikke har nogen dommer til at afgjøre stridigheder i trossager. Men i den katholske kirke findes en regel for troen i traditionen og i kirkens lære, da den af Gud har erholdt en særlig gave til at forstaa og forklare skriften. Kirken afgjør derfor alle stridigheder om trossager uden appel og i kraft af en myndighed, som Gud har erklæret for ufeilbar.

Protestanterne har ingen anden trosregel end sin

egen erkjendelse; men dette individuelle skjøn er netop kilden til alle de feilagtige meninger, der bør berigtiges; den er derfor uden nytte til at erkjende og skjelne. hvorvidt en troslære er sand eller usand. Fritænkerne har i kraft af denne reformationens grundsætning erklæret, at vildfarelser og kjætterier er umulige, at de ikke er til. Hvad er sandhed, siger de, hvis den ikke er, hvad vi selv finder i bibelen med vor egen forstand? Saasnaart vi finder, at en lære er grundet paa bibelen, er en saadan ikke længere kjætterier, men en trosartikel. Men selv de lærde blandt protestanterne er ingenlunde enige om, hvilke trosartikler der er grundede paa bibelen. Hvad nogle paastaar at finde i den, benegtes af andre, og da en af de to hinanden modsatte paastande nødvendigvis maa være falsk, fremgaar heraf, at der blandt protestanterne findes vildfarelser, der strider imod Guds ord og den kristne tro. Paa denne maade at benegte muligheden af vildfarelser og kjætteriers tilværelse er altsaa kun at give sandheden og løgnen lige ret; og ved at ophæve enhver adskillelse mellem disse to modsætninger frembringer den fuldstændigste forvirring i den kristelige troslære.

Saavidt er imidlertid de protestantiske religions-samfund komne ved en naturlig føge af sine falske grundsætninger. De er tvungne til at antage modsigende trossætninger, af hvilke den ene nødvendig maa være falsk. De gjør saaledes bibelen ansvarlig for alle menneskelige vildfarelser.

Protestantismen indrømmer, at den ikke anerkjender nogen dommer i trossager, der har myndighed til at afgjøre, hvad der er kristendommens lære eller ikke, ingen autoritet, der udøver denne magt i kraft af en forjættelse af Gud. I protestantismens system er det kun enkeltmands forstand, der er ufeilbar og ikke skylder noget menneske regnskab.

Men den individuelle forstand er netop sedvanlig kilden til alle vildfarelser, og disse er paa grund af det ovennævnte princip fuldkommen berettigede, saa at protestantismen er afmægtig og ude af stand til at fordømme eller undertrykke en eneste vranglære.

I kraft af den frie skriftfortolknings princip har protestanterne ret til at benegte og forkaste ikke blot de lærdomme, som deres geistlige er enige om at forkynde, men endog reformationens grundsætninger. Man kan uden overdrivelse sige, at protestantismen, ved at gjøre den frie skriftfortolkning og den individuelle forstands ufeilbarhed til sine grundprinciper, har gjort sig til en bold for enhver uvidende eller halvstuderet fanatikens luner og saaledes i virkeligheden undertegnet sin egen dødsdom. Den har selv givet sig i hænderne paa enhver selvkaldet reformator og kan hverken fordømme dem, af hvem den selv bliver fordømt, eller forkaster dem, der forkaster dens sætninger. Dette er de sørgelige følger af protestantismens falske grundprinciper. Behøves der yderligere bevis for, at den ikke er et verk af Gud?

Den russisk-skismatiske kirke.

Ikke saa sjældent hører man russerne kaldte for katolikker og den russiske statskirke kaldet den russisk- eller græsk-katholske kirke. At den sidste benævnelse er en ligefrem modsigelse, behøver vel ikke yderligere at bevises, da jo ordet „russisk“ siger, at czarkirken er indskrænket til det russiske riges grænser, medens ordet „katholsk“ (almindelig) ikke siger mindre, end at den kirke, der med rette kaldes saaledes, enten er udbredt eller har den bestemmelse at udbrede sig over hele verden, hvilket kun kan siges om den romersk-katholske kirke. Og forat man ikke skal tage forargelse af ordet romersk, skal vi her bemærke, at dette ord er føjet til ordet „katholsk“, fordi den katholske kirkes overhoved har sin lærestol i Rom, og han, foruden at være hele Kristi kirkes overhoved, ogsaa er biskop over diocesen Rom. For at besmykke ordet „russisk-katholsk“ siger man gjerne, at den russisk-skismatiske kirke er enig med den romersk-katholske „i læren og sakramenterne“. Men dette er ligefrem stridende mod sandheden. Thi det er katholsk lære, at den Helligaand udgaar fra Faderen og Sønnen, at den allerseligste jomfru er undfangen uden arvesyndens plet, at Kristi kirkes forfatning er af Gud og derfor i sin væsenhed er uforanderlig, at paven har et sandt jurisdiktions-primat over hele kirken, at et gyldigt ægteskab er uopløseligt, at daaben, som sker ved overøvelse med vand, er gyldig, at der er en skjærsild, og at der gives aflad. Men alle disse trossætninger bliver, tiltrods for, at den russiske ritus klart og tydelig vidner derom, forkastede af den „orthodokse (d: rettroende) kirke“, og det af lutter had til Rom og paven, og naar „orthodokse“ forfattere vrager disse lærdomme, saa bliver de ikke tilretteviste af den russiske statskirke. Dette maa være nok for at fremhæve, hvor megen uret man begaar imod den russiske statskirke, naar man tror at kunne hædre den med navnet katholsk.

Vi skal her ikke indlade os paa at skildre den russiske kirke i dens helhed, det er kun vor agt, i de følgende linjer at yde et bidrag til at bedømme den russiske kirkes kirkepolitiske stilling. Fremfor alt maa det fremhæves, at der slet ikke kan være tale om en russisk kirke i ordets egentlige forstand d: om en af staten uafhængig anstalt, som regjeres ved egne love, og det ved saadanne, der er givne enten umiddelbart af Gud selv eller af en af Gud dertil bemyndiget autoritet. Det er blevet til sandhed, hvad pave Nikolaus i et brev til keiser Mikael af Konstantinopel forudsagde: den græske kirke er i Rusland bleven opslugt af den i den uindskrænkede selvhersker legemliggjorte stat og bleven degraderet til czarens slavinde. Men dette var kun muligt med en kirke, der, som den russiske, aldrig har staaet i levende forbindelse med troens centrum og, grundlagt af det skismatiske Konstantinopel, med skismaet har optaget i sig saavel spiren til forraadnelse som beredvilligheden til trældom, og det fra begyndelsen af.

Efter at den „russiske kirke“ indtil aaret 1457 havde været den skismatiske patriark af Konstantinopel underlagt, og dens biskoper derfra havde faaet baade

vielsen og jurisdiktionen, afbrød czar Iwan III. af Moskou alt hierarkisk samkvem med den byzantinske patriark, valgte paa egen haand en patriark og lod denne sin udvalgte bispevie af allerunderdanigste, skismatiske biskoper. Ved dette brud med Konstantinopel og udnævnelsen af en egen lands-metropolit, der ikke var undergivet noget andet kirkeligt overhoved, var den saakaldte „russiske kirke“ oprettet og dens fuldstændige underkastelse under czaren som keiser og høieste biskop bleven en kjendtgjerning. Efter at czarerne havde anstillet en prøve med de skismatiske statsbiskopers trællesind, forstod de ogsaa at undertrykke deres frygt-somme og underdanige modstræben ved barbariske midler. Iwan den skrækkelige, der efter en ukas af czar Nikolaus ikke tør kaldes „tyran“, lod metropoliten kvæle, fordi denne havde haft den forvovenhed at formane sin keiser til et kristeligt levnet, og han lod biskop Leonidas af Nowgorod indsy i en bjørnehud og sønderrive af hunde, og det ene og alene, fordi prælaten vægrede sig ved at velsigne det efter den græske kirkeret ugyldige ægteskab, som selvherskeren vilde indgaa. Czar Peter, hvem man kalder den store, lod den fromme biskop Dositheus af Rostow paa en offentlig plads radbrække, metropoliten af Kijew forgive og enhver modstræbende biskop stikke ind i strelitzernes korps. Katharina lod metropoliten Arsenius Maicejewicz af Horoslaw, som protesterede mod inddragelsen af kirkegodset, degradere af hans servile medbiskoper og derpaa dø i fængslet. Nikolaus endelig sendte høitbedagede biskoper til Sibirien og til bjergverkerne i Kaukasus og overdængede dem i hele sit hofs paahør med de mest brutale skjældsord.

De russiske selvherskere kjendte nemlig sine skismatiske biskoper altfor godt. Det russiske episkopat har, siden landskirken blev indført, aldrig taget sig sammen til en indsigelse imod de mest forkastelige, al tros- og sedelære haanende fordringer af czarerne. Da Petersborger-hof i attende aarhundrede begunstigede protestantismen, indførte de skismatiske biskoper ogsaa straks en protestantiserende retning i sine theologiske diocesanstalter. Paa universiteterne og i seminarierne blev theologien lært i protestantisk aand, og protestantismen talte, efter russeren Gagarin, ikke blot blandt lægfolk, men ogsaa blandt presteskabet og episkopatet mange tilhængere, uden at dog de sidste ophørte med at forrette sine funktioner efter gammel skik.

Men selv denne kirkens uværdige afhængighed og de skismatiske prælaters trællesind kunde ikke tilfredsstille de russiske selvherskere. Thi skjændt metropoliten af Moskou kun af navn, men czaren i virkeligheden regjerede hele kirken, saa skulde dog ogsaa dette sidste skin af uafhængighed tilintetgjøres. Czarerne var konsekvente. Kunde de overdrage metropolitanværdigheden efter behag, saa kunde de ogsaa, og det endnu langt mere, indskrænke metropolitens rettigheder eller ved ukaser ophæve dem. Czar Peter indsatte efter den genfiske kalvinist Leforts raad den saakaldte hellige synode og overdrog denne, eller rettere sig selv som synodens overhoved, de hidindtil af metropoliten udøvede rettigheder. Czarens udnævnelsesukas er

karakteristisk. „Vi,“ siger han, „som har indført saa velsignelsesrige reformer paa det militære og borgerlige omraade, vilde vise os utaknemmelige imod forsynet(!), hvis vi vilde undlade at forbedre og fuldkommengjøre kirken.“ I den ed, som synodens medlemmer skulde sverge, heder det: „Jeg bekjender og bekræfter med ed, at vor allernaadigste hersker over hele Rusland er dette kollegiums høieste dommer.“ Medlemmerne af denne synode, dels lægmænd og dels skismatiske prælater, bliver alle udnævnte af czaren og kan afsættes, hvad dag det skal være, og uden angivelse af nogen grund. Synodens prokurator er altid en lægmand og i almindelighed en høj militær embedsmand (sædvanlig en general). Han alene har forslagsretten; enhver maa afgive sin stemme for ham, og det mundtlig; og han er overfor keiseren ansvarlig for enhver afstemning. Alle „den orthodoxe kirkes“ indre og ydre anliggender bliver ordnede af dette af prester og lægmænd blendede kollegium: kollegiet afgjør læren om troen og sederne, godkjenner katekismer og theologiske lærebøger, bestemmer bispevielser, ændrer klosterreglerne, opretter og ophæver bispedømmer, klostre og kirker, foreskriver maaden at udføre de kirkelige ceremonier paa og fastsætter dagen for paaskekommunionen, som er paabudt under straf af en stor mulkt. Synodens beslutninger behøver czarens stadfæstelse for at være gyldige, og følgelig er denne, som raader over tros-læren, moralen og hele den orthodoxe kirkes regjering, baade keiser og yppersteprest i én person.

Despotismen kunde neppe udfinde et bedre middel til at lenkebinde den græske kirke. Synoden overgik i trællesind de dristigste forventninger og tog, for at behage czaren, ikke i betænkning at gjøre vold mod den græske kirkes tros- og sedelære. Kirkens overhoved, keiser Aleksander I., gav sin broder, storfyrst Konstantin, tilladelse til, endnu i sin retmæssige hustru, fyrstinde Anna Feodorownas livstid, at indgaa et andet egteskab, altsaa til flerkoneri, og synoden erklærede det for gyldigt og tilladeligt, skjønt det strider imod den græske kirkeret. Ligeledes erklærer den „orthodoxe“ kirkes overhoved, at et egteskab bliver opløst ved den ene af egtefællernes landsforvisning til Sibirien, og tillader, at den anden egtefælle kan indgaa nyt egteskab, tvertimod den græske kirkes lære. Synoden forsøgte i det mindste at besmykke Konstantins flerkoneri ved at beraabe sig paa en kanon af den hellige Basilius; ligeoverfor denne ukas derimod forholdt synoden sig ganske taus, skjønt i Rusland hvert aar mindst tyve tusende mennesker sendes til Sibirien, og følgelig omtrent ligesaa mange bigamier kan finde sted. Den daab, som ikke meddeles ved neddyppelse, erklæredes ved et dekret af metropoliten Jonas (i Sturdzas og Muravjews verker, der er godkjendte af synoden) for ugyldig eller i det mindste for i høj grad tvilsom. Men nu gaar det ikke an, at man gjendøber udenlandske prinsesser, der bliver gifte med storfyrsterne. Derfor ophævede Peter den store dette dekret, som havde havt gyldighed flere aarhundreder igjennem, og den allerunderdanigste synode fornegtede den „orthodoxe“ kirkes lære, idet den ikke vovede at protestere mod cza-

rens ukas. Siden den tid faar nu den katolik eller protestant, som gaar over til „orthodoksien“ ikke blot adgang til den „orthodoxe“ kommunion, men ogsaa til det skismatiske episkopat, uden først at gjendøbes.

Men endnu mere! Overhovedet for den russiske kirke, czaren, gaar saa vidt i at nedværdige det hellige, at han gjør bodens sakrament til et redskab for angiveri og forpligter den russiske skriftefader til angivelse. Hvem der vil have slaaende beviser for denne anke, kan han finde dem i rig fylde i en bog, som den russiske fyrste Dolgorukow har udgivet i Paris i aaret 1869: „La vérité sur la Russie“, og hos den orthodoxe forfatter af et i 1859 ligeledes i Paris udkommet værk: „Le Raskol“, der skriver ordret som følger: „Der eksisterer en ordonnans, som forpligter den skismatiske prest til at angive alle imod staten rettede sammensvergelses, om hvilke han kommer til kundskab ved syndernes bekjendelse i skriftestolen.“ Ligeledes disse elefanter maa det synes at være en lille myg, at den hellige synode i aarene 1812 og 1830 udskilte tredive, henholdsvis tyve tusende seminarister fra presteskabet og overgav czaren dem som en foræring for armeen.

Dette var nu selv de til tyrkiske forhold vante sydgrækere for meget og derfor siger den skismatiske arkimandrit Snagoano: „Den russiske kirke er et skisma, fordi den har skabt sig en synode, hvis despot czaren er.“

De russiske biskoper havde stiltiende ladet sig paanøde synoden. Nu gik man et skridt videre. I aaret 1807 blev ledelsen af og tilsynet med de theologiske diocesananstalter undraget biskopperne og overdraget til en af prester og lægmænd blandet kommission, der ligeledes blev synodens prokurator underordnet. Biskopperne hørte altsaa op med at være vogtere over læren og opdragere af sit presteskab. Dog tog de, vante til underkastelse, ogsaa stiltiende imod dette slag og betragtede det endnu som en særegen udmerkelse og en høj naade, at regjeringen havde den godhed at kommandere nogle af deres midte til at tage del i denne kommissions raadslagninger. Dette var vistnok en skammelig svaghed; men den finder sin forklaring i den „orthodoxe“ russer Koszelews ord: „Vore hierarker skatter, tiltrods for at de er ordensmænd*), ordener og ordensbaand i den grad, at de ikke giver de mest ærgjerrige embedsmænd noget efter. Derhos er de saa lidt humane, at de omgaaes sine prester paa samme maade som fordem mange godseiere sine livegne.“

*) De russiske biskoper tages af klostrene, fordi biskopperne skal være ugifte, medens poperne er gifte.

Benedikt fra Nursia og hans amme.

Af

Fr. Paludan-Müller.

I.

Hvor er scenen? I Kampagnen!
I den romerske Kampagne,
Den saa vidt udstrakte slette,

Som omgiver verdensstaden,
Og som selv igjen begrænses
Af de blaa og fjerne bjerge,
Fra hvis høider Aniofloden
Strømmer ned med sine klare
Bølger mod den gule Tiber,
For i løb med den at gjæste
Dronningen blandt jordens stæder,
Det udødelige Rom.

Men er scenen i Kampagnen,
Hvilken tid af Roms historie
Føres frem da her paa scenen:
Kongedømmets, republikens
Eller keiserdømmets tider?
Ingen af dem! Heltelivets,
Frihedslivets, herskerlivets
Gyldne tider ere svundne:
Rom, det gamle, som med sverdet
Kued verden, er ei mer, og
Rom, det nye, som i kraft af
Korset og sankt Peters nøgler
Holdt i ave folk og fyrster,
Er endnu ei til, men spirer
Bag det dunkle fremtids-dække.
Det er tiden mellem begge:
Folkelivets nat og dæmring
Efter oldtidssolens nedgang,
Dog med glimt af morgenrøden;
Tiden, da Italiens hersker,
Gotherkongen i Ravenna,
Skaffet fred og skabte orden
Af hensvundne tidors kaos;
Tiden, da den sidste rest af
Hedenskabets sed og skikke
Gjorde plads for kristendommen,
Alt i sekler kjendt og lært.

Altsaa blikket til Kampagnen!
Der lad øiet følge veien,
Lige fremad, over sletten!
Sletten rundtom ligger øde.
Ubebygget og udyrket,
Opholdssted for store okser,
Drivende omkring i flokke,
Hvor dem næring græsset byder.
Sjelden her en stemme lyder,
Menneskeforladt er egnen,
Hvor i ly af oldtidsmindets
Sunkne mure bøflen græsser,
Faaret tripper, lammet bræger.
Hist og her kun sees en jæger,
Som, med buen spændt, forfølger
Haren i dens flugt til leiet;
Hist og her en mosdækt hytte,
Støttet mod en knudret stene,
Viser faarehyrdens bolig;
Hist og her en røg opstiger,
Drager øiet mod det fjerne
Landskabs ensomhed og stilhed.

Men trods egnens øde vildhed,
Af naturen rigt dog smykket
Er den bjergomkranste slette:
Græsset spirer, blomsten dufter,
Dyret, under løb og springen,
Boltrer sig paa grønsværteppet;
Tusind muntre fugle quidre,
Medens summende insekter
Røre deres gyldne vinger
I den varme luft, der livnes
Af den straalende aprilsol.
Solbelyst Kampagnen ligger;
Mer og mere skraa dog falde
Solens straalere ned paa veien,
Der fra Rom til Tibur fører,
Hvor et tog af tre personer
Nu i stilhed drager frem.

Henad veien følg med dem!
Paa det hvidgraa æsel rider
I matronedragt en kvinde,
Med et venligt, aabent ansigt,
Trivelig og frisk af farve,
Midt imellem ung og gammel,
Fra hvis solhat baandet flagrer,
Hvergang, dreiende sin nakke,
Med behag omkring hun skuer,
Og i fulde drag indaander
Foraarsluftens friske balsam.
Bagved hende, men i frastand,
Paa et muldyrs ryg — belæsset
Med en trækurv — høit sig gynger
Æseldriveren, hvis gamle
Hoved skjules fast af hattens
Brede, dybt nedslagne skygge.
Langsomt ridende, han drager
Efter sig et andet muldyr,
Hvoraf nylig steg den unge
Rytter, som er vandret forud.
Se ham hist, tilfods paa veien!
Huen paa de brune lokker,
I sin hvide lærredskittel,
Med en lederrem om livet.
Rank og tynd og fin af bygning,
Langs med sporet frem han skrider
Til matronen ham indhenter.
Kun et øieblik han stanser,
Saa igjen han skrider fremad,
Vandrendre ved kvindens side,
Hvilende sin haand paa sadlen,
Medens hendes blik med ømhød
Dvæler ved hans træk og skabning.
Synet vel maa hjertet glæde!
Fra hans klare, dybe øine,
Fra det fine ansigt lyser
Frem en ædel aand, og herligt
Svarer legemet til sjælen.
Halvt et barn og halvt en yngling
(Fjorten aar han netop fylder)
Skrider her han frem paa veien

Mod Sabinerlandets bjerge,
Mod sin store fremtidsskjæbne,
Rig paa daad og fuld af savn.

Spørges om den unges navn.
Benedikt da lyder svaret,
Benedikt fra staden Nursia,
I sin barndom med sin amme
Sendt til Rom for at optugtes,
Har fra den tid fjernt fra hjemmet,
(Skilt fra fader som fra moder)
Under ammens røgt og pleie
Han i verdensstaden levet,
Og forsøgt dens visdomsveie:
Kirkens sol, som ham bestraaled,
Har hans hjerte gjennemglødet;
Lærdom af de gamle skrifter
Har i skolen han indsuet;
Daglig mødende ved skranken,
Har han talens kunst studeret;
Og i vaabenlegen ofte,
Som hans ædle byrd det sømmed,
Mødets prøve har han aflagt.
Dog, fra vaabenlegens bulder,
Som fra skranken, skolen, kirken,
Vendte hver dag han tilbage
Til sin ammes aabne arme.
Altid trofast holdt de sammen
Just som her de sees paa veien,
Hvor hans øie søger hendes,
Mens til ham hun taler nu.

(Fortsættes.)

Indenlandske efterretninger.

En rystende historie. I nr. 44 af „Tromsø stifts-tidende“ læser vi følgende: Katholikerne slaar sig ned i Porsgrund. Ved den derværende porcelænsfabrik befinder sig enkelte, der af og til er blevne betjente af de katholske prester i Kristiania. Nu skal en af disse nedsætte sig i Porsgrund og der danne en menighed, hvor snart en katholsk kirke tænkes bygget. Med kirkerne forenes gjerne skoler, der begunstiges saa meget som muligt, saa at det ikke sjelden hænder, at protestantiske forældre sender sine børn did. Paa denne maade vinder katholikerne lidt efter lidt og i al stilhed og ubemerkethed tilhængere blandt den fattige, godtroende og intet anende mængde.

Snart, snart! Keiseren kommer. 1ste juli kl. 4, og man ved ikke endnu nøjagtig hvormange minutter, kommer hs. majestæt med en tysk eskadre paa et dusin fartøier. En svensk eskadre ledsager ham til Færder, hvor han vil blive modtaget af Norges begeistrede hurraer. Dersom hans besøg, som man haaber, giver stødet til en rigelig turiststrøm, vil Norge altid bevare ham i kjær erindring. Blandt turisterne, som Kristiania i deene uge har nydt besøg af, er den østerrigske erkehertig Carl Ludwig med søn.

De ægyptiske prinser, som under grev Karlo Landbergs ledelse skal bereise vort land, ankommer den 1ste juli til Kristiania, altsaa samtidig med keiser

Wilhelm, med et følge, der efter hvad der er os meddelt, skal bestaa af hr. Landberg, 2 paschaer, et par sekretærer foruden et større tjenerskab. De ægyptiske høiheder har allerede leiet hele belletagen i Grand hotel.

En kongres af delegerede jernbaneanbedsmænd fra hele Skandinavien og Tyskland holdtes her i byen ionsdags. Man vilde se at enes om nye regler for samtrafikken for gods mellem Norge-Sverige og Tyskland med Danmark som transitland. I princippet kom man overens.

Jordrystelse i Nordland. Fra Bodø meldes 8de juni: Igaarftes mellem kl. 7 og 1/28 merkedes her en jordrystelse, der ledsagedes af to temmelig sterke drøn. Jordrystelsen gik i retning fra sydvest mod nordost.

Søuheld. Ifølge telegram af 13de ds. fra Tromsø til „Bergensposten“ har en anskudt hval stødt hul i siden paa en af Sven Foyns hvaldampere. Dampskibet sank paa stedet, men besætningen blev reddet. — Brig „Fanny“, kaptein Bertelsen, fra Kristiania til Belgien med trælast er strandet paa Klitmøller (Thisted). Mandskabet blev reddet med stort besvær. Kapteinen blev endel kvæstet. Fartøiet er fuldstændig vrøg.

Udenlandske efterretninger.

Udnævnelser. Ifølge „Bulletin officiel“ er de høiarv. hh. Hautin, generalvikar af Orleans, og Mignot, generalvikar af Soissons, udnævnte til biskoper af Evreux og Frejus. Mgr. Lecot, biskop af Dijon, er udnævnt til erkebiskop af Bordeaux, og mgr. Oury, hidtil biskop af Frejus, til biskop af Dijon.

4 nye kardinaler er udnævnte. Kardinalkollegiet bestaar nu af 96; deraf 34 italienerne, 7 franskmænd, 5 østerrigere, 4 spaniere, 3 tyskere, 3 engelskmænd, 2 portugisere, 2 amerikanere, 1 polak, 1 belgier og 1 australier. I Rom residerer 28 kardinaler. Alle, paa 16 nær er udnævnte af Leo XIII. 2 venter endnu sin udvævnelse.

Beatifikation. Den ærv. Julie de Billiard af Namur, stifterinde af vorfrue-søstres kongregation, er ifølge „Osservatore Romano“ bleven erklæret for salig. — Den 3dje juni paabegyndtes i Vatikanets kongregationssal beatifikationsprocessen af den ærv. Antonie Belloni, klostersøster af St. Klara.

Kardinal Manning vil afskaffe alle betalte kor og solister i kirkerne. Menigheden skal synge selv.

I Dares-Salaam i Østafrika opretter det bairiske benediktiner-selskab et munke- og et nonnekloster trods den menneskevenlige, protestantiske missionær Greiners protester.

Ildebrande. I bjergverksdistrikterne Ufaleisk og og Newjansk nedbrændte 1000 huse, 4 skoler, 3 kirker, 3 hospitaler og flere magasiner. 40 mennesker siges omkomne. — Den tekniske skoles bygning i Stockholm er tildels nedbrændt. Brandchefen og 10 af brandmandskabet kom alvorlig tilskade. — Under en sangerfest i Fortworsh i Teksas nedbrændte den estrade, hvorpaa sangerne stod. 30 mennesker omkom og henved 50 blev alvorlig saaret.